



Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 165g/2021

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 327 din Codul de procedură penală
(*amânarea ședinței de judecată pentru prezentarea probelor
suplimentare*)

CHIȘINĂU

28 octombrie 2021

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 16 iulie 2021,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 28 octombrie 2021, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 327 din Codul de procedură penală, ridicată de dl Victor Coda, parte în dosarul nr. 1-676/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Radu Grecu din cadrul Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, se află cauza penală de învinuire a dlui Victor Coda de comiterea infracțiunilor prevăzute de articolele 179 alin. (1) [*violarea de domiciliu*], 201¹ alin. (2) lit. c) [*violența în familie*], 264¹ alin. (1) și alin. (3) [*conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe*], 287 alin. (1) [*huliganismul*] și 303 alin. (3) [*amestecul în înfăptuirea justiției și în urmărirea penală*] din Codul penal.

4. În timpul examinării cauzei, dl Victor Coda a înaintat o cerere către instanța de judecată, solicitând acordarea unui termen suplimentar pentru prezentarea unor probe noi.

5. Printr-o încheiere protocolară, instanța de judecată a respins cererea dlui Victor Coda, invocând omiterea termenului de o lună acordat pentru prezentarea probelor suplimentare și motive de celeritate a procesului de judecată și, în consecință, a dispus decăderea părții apărării din dreptul de a prezenta probe suplimentare.

6. Pe 25 iunie 2021, dl Victor Coda a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 327 [*prezentarea probelor suplimentare*] din Codul de procedură penală în fața Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

7. Printr-o încheiere din 7 iulie 2021, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea examinării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„[...]”

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 327

Prezentarea probelor suplimentare

„Instanța de judecată, la cererea părților, poate amâna ședința de judecată pe o perioadă de până la o lună pentru ca acestea să prezinte probe suplimentare în cazul în care ele consideră că probele prezentate în instanță sunt insuficiente pentru confirmarea pozițiilor lor. Probele prezentate suplimentar se cercetează în ședința de judecată în mod obișnuit. Dacă părțile nu prezintă probe suplimentare în termenul cerut, instanța soluționează cauza în baza probelor existente.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul excepției de neconstituționalitate afirmă că prevederile articolului 327 din Codul de procedură penală nu întrunesc condițiile de calitate a legii.

11. Astfel, cuvântul „poate” îi oferă instanței de judecată o marjă discreționară prea largă, fapt care conduce la imposibilitatea pentru părți

să prevadă în mod rezonabil în ce condiții cererea lor de admitere a probelor va fi acceptată sau respinsă.

12. Totodată, nu este clar dacă termenul de o lună pentru prezentarea probelor suplimentare se aplică pentru toate probele în mod cumulativ sau curge pentru fiecare probă în parte.

13. Mai mult, autorul susține că termenul „de până la o lună” pentru prezentarea probelor suplimentare este prea scurt și de cele mai dese ori partea interesată nu reușește să se încadreze în termenul respectiv.

14. În final, autorul afirmă că textul „dacă părțile nu prezintă probe suplimentare în termenul cerut, instanța soluționează cauza în baza probelor existente” implică o interpretare în defavoarea părții care solicită administrarea probelor noi.

15. În opinia sa, dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 7, 16, 20 alin. (2), 23 alin. (2) și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

18. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte din proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

19. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 327 din Codul de procedură penală. Acest articol stabilește că: „Instanța de judecată, la cererea părților, poate amâna ședința de judecată pe o perioadă de până la o lună pentru ca acestea să prezinte probe suplimentare în cazul în care ele consideră că probele prezentate în instanță sunt insuficiente pentru confirmarea pozițiilor lor. Probele prezentate suplimentar se cercetează în ședința de judecată în mod obișnuit. Dacă părțile nu prezintă probe suplimentare în termenul cerut, instanța soluționează cauza în baza probelor existente.”

20. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care partea apărării a solicitat acordarea unui termen suplimentar pentru prezentarea unor probe noi. Prin urmare, Curtea consideră că prevederile contestate pot fi aplicate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

21. Curtea observă că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

22. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept din Constituție în cauza concretă pendinte în fața instanțelor de judecată.

Curtea trebuie să verifice, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință în vreun drept fundamental (DCC nr. 70 din 18 mai 2021, § 17 și jurisprudența citată acolo).

23. Curtea constată că autorul sesizării afirmă că prevederile contestate ar încălca articolele 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 7 [*Constituția, Lege Supremă*], 16 [*egalitatea*], 20 alin. (2) [*accesul liber la justiție*], 23 alin. (2) [*calitatea legii*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție, deoarece prevederile contestate nu întrunesc cerințele de calitate a legii.

24. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că articolele 1 alin. (3), 23 alin. (2) și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Acestea pot fi invocate, în special, dacă se constată aplicabilitatea lor împreună cu alte dispoziții din Constituție (a se vedea HCC nr. 2 din 12 ianuarie 2021, § 20; HCC nr. 3 din 14 ianuarie 2021, § 22; HCC nr. 15 din 28 aprilie 2021, § 20).

25. De asemenea, cu privire la incidența articolului 7 din Constituție, Curtea a menționat în jurisprudența sa că această normă constituțională comportă un caracter general, reprezintă un imperativ care stă la baza oricăror reglementări legale și nu poate constitui un reper individual și separat (a se vedea, de exemplu, DCC nr. 76 din 2 iulie 2020, § 22).

26. Nu în ultimul rând, Curtea reiterează că dispozițiile constituționale ale articolului 16 devin incidente atunci când se demonstrează existența unui tratament diferențiat în privința exercițiului unui drept garantat de Constituție (a se vedea DCC nr. 148 din 28 septembrie 2021, § 25).

27. Având în vedere argumentele autorului sesizării, Curtea va analiza dacă în prezenta cauză este incident articolul 20 din Constituție.

28. Curtea subliniază că dreptul de acces liber la justiție este garantat de articolul 20 din Constituție și, respectiv, de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

29. Curtea observă că analiza Curții Europene a Drepturilor Omului în baza articolului 6 § 1 din Convenție se bazează pe evaluarea echității în ansamblu a procedurilor penale. Respectarea cerințelor unui proces echitabil trebuie apreciată de la caz la caz, avându-se în vedere evoluția procesului în ansamblul său și nu pe baza examinării izolate a unui aspect sau eveniment precis. Pentru aprecierea caracterului echitabil al procesului în ansamblu, Curtea Europeană are în vedere, dacă este cazul, garanțiile minime enumerate la articolul 6 § 3 din Convenție, care exemplifică cerințele unui proces echitabil în ceea ce privește situațiile procedurale care iau naștere în cauzele penale. Prin urmare, aceste drepturi pot fi privite ca aspecte deosebite ale dreptului la un proces echitabil în procedura penală prevăzută la articolul 6 § 1 din Convenție (*Keskin v. Țările de Jos*, 19 ianuarie 2021, § 38).

30. Totodată, deși articolul 6 garantează dreptul la un proces echitabil, acesta nu reglementează admisibilitatea probelor ca atare, materie care

intră, în primul rând, sub incidența dreptului intern (*Bessame v. Franța*, 19 mai 2020, § 59).

31. Articolul 327 din Codul de procedură penală stabilește dreptul părților de a cere amânarea ședinței de judecată pe o perioadă de până la o lună pentru ca acestea să prezinte probe suplimentare în cazul în care ele consideră că probele prezentate în instanță sunt insuficiente pentru confirmarea prozițiilor lor. De asemenea, potrivit acestui articol, dacă părțile nu prezintă probe suplimentare în termenul cerut, instanța soluționează cauza în baza probelor existente.

32. Cu privire la termenul în interiorul căruia pot fi prezentate probele suplimentare, Curtea constată că prevederile articolului 327 din Codul de procedură penală nu le interzic părților să solicite în mod repetat amânarea ședinței de judecată în cazul în care nu au reușit să se încadreze în acest termen din motive obiective.

33. Potrivit articolului 347 alin. (1) din Codul de procedură penală, părțile prezintă în ședința preliminară lista probelor pe care să le cerceteze în cadrul judecării cauzei, inclusiv cele care nu au fost cercetate pe parcursul urmăririi penale.

34. Totodată, conform articolului 364 alin. (2) din Codul de procedură penală, părțile pot solicita administrarea unor probe noi la partea pregătitoare a ședinței de judecată, menționând faptele și circumstanțele ce urmează a fi dovedite, mijloacele prin care pot fi administrate aceste probe, locul unde se află acestea, iar în privința martorilor, experților și specialiștilor se va indica identitatea și adresa lor în cazul în care partea nu poate asigura prezența lor în instanța de judecată.

35. De asemenea, în baza articolului 364 alin. (4) din Codul de procedură penală, părțile pot prezenta și pot cere administrarea probelor și în cursul cercetării judecătorești.

36. Mai mult, potrivit articolului 378 alin. (1) din Codul de procedură penală, care reglementează conținutul dezbaterilor judiciare, în cazul în care trebuie prezentate probe noi, participanții la dezbateri pot cere reluarea cercetării judecătorești, menționând, totodată, circumstanțele care vor fi cercetate suplimentar și în baza probelor noi.

37. Curtea mai notează că, potrivit articolului 383 alin. (1) din Codul de procedură penală, dacă în cursul deliberării instanța constată că o anumită circumstanță trebuie concretizată pentru justa soluționare a cauzei, instanța poate relua cercetarea judecătorească printr-o încheiere motivată.

38. În fine, dreptul de a cere administrarea probelor noi le este acordat părților atât în cadrul procedurii judecării apelului [a se vedea articolul 413 alin. (3) din Codul de procedură penală], cât și în cadrul procedurii judecării recursului împotriva hotărârilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea de atac a apelului [a se vedea articolul 447 alin. (4) din Codul de procedură penală].

39. În acest context, Curtea reiterează că o dispoziție legală nu poate fi ruptă din sistemul normativ din care face parte și nu poate acționa în mod

izolat. Dimpotrivă, ea trebuie citită în coroborare cu celelalte dispoziții legale incidente (DCC nr. 32 din 25 martie 2021, § 32).

40. În aceste condiții, Curtea notează că Codul de procedură penală conține suficiente garanții procedurale în materia prezentării probelor noi.

41. Așadar, Curtea conchide că prevederile articolului 327 din Codul de procedură penală nu comit o ingerință în articolul 20 alin. (2) din Constituție.

42. Pentru că nu s-a constatat existența unei ingerințe în dreptul fundamental invocat de autorul sesizării, Curtea subliniază că nici articolele 1 alin. (3), 7, 16, 23 alin. (2) și 54 din Constituție nu sunt incidente.

43. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 327 din Codul de procedură penală, ridicată de dl Victor Coda, parte în dosarul nr. 1-676/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 28 octombrie 2021

DCC nr. 157

Dosarul nr. 165g/2021